

Kázání: 227. Kraluj nad námi!

Kázání o moci nemocné, ohořelé svou nenasytností a nanicovatostí, kymácející se pýchou a chtivostí na jedné straně, a mocí životodárnou, která se ovšem v lidském světě zdá být zcela bezmocnou.

Kázání

Jótamova bajka

8 Sešly se pospolu stromy, aby si nad sebou pomazaly krále. Vyzvaly olivu: „Kraluj nad námi!”
9 Oliva jim však odpověděla: „Mám se vzdát své tučnosti, již se uctívají bohové i lidé, a kymáčet se nad stromy?”

10 Stromy pak vyzvaly fík: „Pojď nad námi kralovat ty!”
11 Fík jim však odpověděl: „Mám se vzdát své sladkosti a svých výborných plodů a kymáčet se nad stromy?”

12 Stromy pak vyzvaly vinnou révu: „Pojď nad námi kralovat ty!”
13 Vinná réva jim však odpověděla: „Mám se vzdát svého moštu, který je k radosti bohům i lidem, a kymáčet se nad stromy?”

14 I vyzvaly všechny stromy trnitý keř: „Pojď nad námi kralovat ty!”
15 A trnitý keř stromům odpověděl: „Jestliže mě doopravdy chcete pomazat za krále nad sebou, pojďte se schoulit do mého stínu! Jestliže však ne, vyšlehne z trnitého keře oheň a pozře i libanónské cedry!”

Soudců 9,8-15

Milé sestry a bratři,

Abímelek se nechal v Šekemu pomazat za krále. V březnu jsme tady četli jiný, velmi podobný příběh z Písma. Text o tom, jak byl za krále ustanoven Saul. Možná si ještě vzpomenete, že jsem tenkrát mluvil o tom, jak neobvyklá funkce to pro izraelský lid byla. Oproti všem okolním národům nad Izraelem nevládl jeden panovník, ale bylo to společenství správců – soudců. Ti i přes své důležité postavení zůstávali součástí lidu, nepřipisoval se jim žádný božský původ, jak se tomu stávalo právě u králů. Mezi vyznavači Hospodina nebylo pro monarchii místo.

Ale pokušení vlády pevné ruky, to se nevyhlo ani Izraelcům. A zároveň s tímto pokušením se pokaždé objevil někdo, kdo začal lid upozorňovat na úskalí takové touhy. V případě Saula to byl prorok Samuel, v Šekemu zase proti Abímelekovi povstal poslední Jerubaalovec – Jótam. Využil posvátného místa hory Gerizím, na jejímž vrcholku si nikdo netroufl ho umlčet, a vložil svou ostrou kritiku Abímelekovi jednání do zvláštního příběhu – do bajky o tom, jak si stromy ustanovovaly nad sebou panovníka.

Musím se přiznat, že když jsem začal číst Jótamovu bajku o stromech, velmi rychle mi myšlenky zabloudily k aktuální politické situaci v naší zemi. Nemám v plánu trápit vás násilným roubováním tohoto textu na naše vládnoucí činitele. Omezím se tedy na to, že určitá souvislost je tady myslím zřejmá.

Ono je ale velmi snadné, vztáhnout kritická slova Písma na někoho jiného, než jsme my sami. Na těch ostatních všechno nedobré jasně vidíme, snad někdy i pocítíme rozhořčení nad tím, jak to, že se už dávno nepokoušejí o nějakou změnu k lepšímu, o nápravu.

O dost nesnadnější je vztahovat soudní výroky Bible na svůj vlastní život, vstoupit s pokorou pod Slovo, nechat se odhalit a usvědčit. Věřím ale, že právě k tomu nás Písmo také na tomto místě vede a vyzývá.

Jótamova bajka byla pronesena ve velmi konkrétní situaci, jako přímá reakce na Abímelekovi jednání. Její význam se ale touto situací neomezuje. Říká nám i dnes mnoho o moci, o její lákavosti a také o nás samotných. Moc nad lidmi, to je věc nesnadná. Asi málokdo z nás by byl takový idealista, aby tvrdil, že se lidská společnost může obejít bez jakékoli formy vlády, bez uplatňování moci. Ani Bible není knihou anarchistickou a často výkon moci hodnotí kladně, nebo přinejmenším neutrálně, jako něco pochopitelného a potřebného.

Problém tedy není v moci samotné. Ten nastává až v jejím směřování, využití, v sebeepochopení. Tam, kde se setkáváme s mocí samoučelnou, s takovou, která si dělá i přes svou pozemskost nárok na neomezenost, s mocí, která chce konkurovat Bohu, tam už je Písmo ve svém soudu jasné a nesmlouvavé.

A právě na takovou neúčinnou vládu narážejí Jótamova slova. Vždy, když stromy požádají někoho ze svého středu, aby se chopil královské moci, zazní podobná odpověď: Mám se vzdát svého užitku, toho, co je na mě přínosné, a místo toho se jenom hloupě a směšně „kymáčet“ nad stromy?

Skutečně to tak někdy bývá, že společně s nadobytím moci mizí jakýkoli užitek, že moc si vystačí sama se sebou, nic už není potřeba. Nástroj se promění v cíl. V té Jótamově bajce se žezla nakonec chopí trnitý keř. Smutný odraz reality. Ten, který toho může nejméně nabídnout, se nejvíce dere na vrchol.

Co nám takový text může prozradit o nás? Možná, že si někteří z vás řeknou, že o nich tahle bajka skutečně mluvit nemůže. Třeba nemáte v práci žádné podřízené, o nikom přímo nerozhodujete, žádnou přímou moc nad ostatními neuplatňujete.

Myslím, že ani tak bychom neměli přestat pozorně naslouchat. Vždyť alespoň nad jedním člověkem má moc doopravdy každý – nad sebou samým. A tady už se musíme ptát. Jsem v tomto svém kralování panovníkem užitečným, rozumným a pokorným, anebo se jen tak pyšně kymácím a usurpuji si pro sebe Boží důstojnost a právo? Nevzdal jsem se pro klamně a pomíjivé věci své užitečnosti, stínu, který bych mohl ostatním poskytnout, dobrých plodů, které bych mohl ostatním nabídnout?

A ještě jednu nedobrou podobu na sebe dokáže moc vzít. Možná, že jste to už někdy zažili, že člověk slabý, zdánlivě nedůležitý, dokáže dobře využívat své slabosti k vydírání svého okolí, k získávání náklonnosti a nejrůznějších výhod. Tak se i nepřítomnost síly, ne-moc, dokáže proměnit ve velmi účinnou formu panování nad ostatními.

Neuchylujeme se k takovému jednání také někdy my sami? Nemáme někdy touhu a sklon ostatními manipulovat ve vlastní prospěch a pro svůj užitek? Odpovídejme si na tuto otázku každý sám.

V dnešním prvním čtení z Písma jsme naslouchali slovům Ježíše Krista, který říká: “ Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. “ Není tady přímá řeč o moci a kralování, ale přesto s nimi má tento výrok mnoho společného. My, křesťané, vyznáváme Ježíše Krista jako Pána a Krále, nad všechny ostatní. V jeho slovech o vinném kmeni tedy můžeme sledovat, jakou moc má právě on na mysli, jaká vláda je mu vlastní.

V prvé řadě je to vláda, která si je vědoma nezměnitelného Božího primátu. Otec, to je jasný majitel vinice, skutečný Pán a Stvořitel světa i církve. A Ježíš toto vyznání neopomene vyslovit hned v první větě. Víme, že mu byla dána moc nad světem a přesto je v jeho slovech patrná pokora a přijetí Otcovy svrchovanosti.

Ještě zajímavější jsou ale slova o vinném kmeni. Místo obrazu krále, který ze svého majestátu vzhlíží na své poddané (Jótam by řekl: který se kymácí nad stromy), tady vidíme obraz kmen rostliny. Tedy její součást, místo, ze kterého každá jednotlivá větvíčka vyrůstá, odkud čerpá vláhu a životní sílu, střed, který na sobě nese váhu celku. Žádné oddělování, ale naopak to nejtěsnější propojení.

Příběh života a smrti Pána Ježíše Krista jasně ukazuje, jak je taková Boží vláda v lidském měřítku nepochopitelná a odmítaná. Pravý vinný kmen – Ježíš, je lidmi vytlačen na kříž, kde byla vysmívána právě jeho neobvyklá královská moc. Dokonce i ten trnitý keř, který uzavírá Jótamovu bajku, u toho byl přítomen. Jako koruna na Kristově hlavě.

Vedle sebe tak v Písmu stojí dvojí odlišné pojetí moci: moc nemocná, ochorelá svou nenasytností a nanicovatostí, kymácející se pýcha a chtivost na jedné straně, a proti ní moc životodárná, která se ovšem v lidském světě zdá být zcela bezmocnou.

Sestry a bratři, na nás zůstává, které z těchto vlád odevzdáme naší důvěře.

Amen

Jáchym Gondáš

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)